

010000, Astana qalasy, Esil aýdany, Mǎngilik El dańǵyly, 8-ú,
“Mimistrlikter úi” ǵımaraty, № 11 kireberis,
тел.: 7 (7172) 742361, факс:
e-mail:

010000, город Астана, Есильский район, проспект Мәңгілік Ел,
дом 8, здание “Дом министерств”, подъезд № 11,
тел.: 7 (7172) 742361, факс:
e-mail:

**Қазақстан Республикасы Парламенті
Мәжілісінің «АМАНАТ»
фракциясының мүшесі
Е.Б. Саировқа**

*2026 жылғы 16 сәуірдегі
№ДЗ-119-депутаттық сауалға*

Құрметті Ерлан Бияхметұлы!

Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі (бұдан әрі – ҒЖБМ) Сіздің депутаттық сауалыңызға жауап ретінде әрбір қойылған сұрақ бойынша келесіні хабарлайды.

1. ЖОО ғылыми зерттеулердің ұлттық режимде де, шет елдерде де өнертабыстарға патенттерді коммерцияландырумен және алумен аяқталуы үшін ҒЖБМ қабылданған нақты қадамдарға қатысты

Жоғары оқу орындарында (бұдан әрі – ЖОО) ғылыми зерттеулерді коммерцияландырумен және патенттер алумен аяқтауды қамтамасыз ету үшін ҒЖБМ кешенді жүйелі шараларды іске асыруда.

Сондай-ақ ғылыми және (немесе) ғылыми-техникалық қызметтің нәтижелерін коммерцияландыру (бұдан әрі – ҒҒТҚ) бойынша гранттық бағдарламалар енгізілді, олар әзірлемелерді нарыққа енгізу сатысына жеткізуді көздейді. Жетекші ЖОО базасында технологияларды коммерцияландыру офистері, технологияларды трансферлеу орталықтары, бизнес-инкубаторлар және ғылыми парктер құрылды, олар:

- интеллектуалдық меншік объектілерін ұлттық режимде (Интеллектуалдық меншік ұлттық институты) және халықаралық процедуралар бойынша (Патенттік ынтымақтастық шарты (ПЫШ) және Еуропалық патенттік ұйымның (ЕПҰ)) патенттеу рәсімдеріне қолдау көрсету;
- ғылыми әзірлемелердің технологиялық дайындығы мен коммерциялық әлеуетін бағалау;
- индустриялық әріптестермен және даму институттарымен өзара іс-қимылды ұйымдастыру;

- университеттік әзірлемелер негізінде құрылған спин-офф компаниялар мен стартаптарға қолдау көрсету жөніндегі функцияларды жүзеге асырады.

Ғылыми еңбектерді патенттеу мәселелері бойынша, соның ішінде Қазақстан Республикасында және шетелде зияткерлік меншік объектілерін тіркеу бойынша ғылымға қолдау көрсету жұмысы күшейтілді.

Сонымен қатар конкурстық қаржыландыру барысында жобалардың практикалық қолданылуы, индустриалды әріптестің болуы және өнімді нарыққа шығару әлеуеті ескеріледі.

Сонымен бірге қолданыстағы қолдау жүйесіне жүргізілген талдау жүйедегі олқылықты анықтады.

Бүгінгі күні тәжірибелік-конструкторлық жұмыстардың (бұдан әрі – ТКЖ) аралық кезеңінде конструкторлық және технологиялық құжаттаманы әзірлеуді, тәжірибелік үлгілерді дайындау мен сынауды қамтитын арнайы қаржыландыру құралы жоқ. ҒҒТҚ-ны коммерцияландыру бойынша қолданыстағы конкурс алдын ала коммерциялық кезеңді (TRL 4–7) қамтымайды және мақсаттарының, күтілетін нәтижелерінің және үміткерлерге қойылатын талаптардың айырмашылығына байланысты ТКЖ қолдау құралы ретінде толыққанды қызмет ете алмайды.

Осы олқылықты жою мақсатында ҒЖБМ ТКЖ-ға гранттық қаржыландыру бойынша арнайы конкурс ұйымдастыруды қарастырып жатыр.

Жоспарланған ОҚР конкурсының мақсаты мынадай міндеттерді шешуге бағытталған:

- қолданбалы зерттеулердің нәтижелерін технологиялық дайындық деңгейіне (TRL 7–8) жеткізу;

- ҒҒТҚ коммерцияландыру конкурсына қатысуға дайын жобалар қорын қалыптастыру;

- конкурстық құралдарды «ғылымнан нарыққа» біртұтас циклына вертикалды интеграциялауды қамтамасыз ету;

- ғылыми-өндірістік әріптестіктердің қалыптасуына және ғылымның бизнеспен алдын ала коммерциялық кезеңде іс-қимылына ынталандыру.

2. Қазақстан Республикасындағы ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық әзірлемелерге (бұдан әрі – ҒЗТКЖ) салымды ЭЫДҰ елдерінің деңгейіне дейін жеткізу үшін қабылданатын ынталандыруларға қатысты

ҒЗТКЖ-ға инвестицияларды ЕЭДБ елдерінің деңгейіне дейін кезең-кезеңімен арттыру мақсатында ғылымды қаржыландыру көздерін кеңейту шаралары қабылдануда. Республикалық бюджеттен ғылыми зерттеулерге жұмсалатын қаражат жыл сайын артуда, бағдарламалық-нысаналы және гранттық қаржыландыру тетіктері жетілдірілуде. Жобаларды бірлесіп қаржыландыру, венчурлік қаржыландыруды дамыту, технологиялық платформалар мен инновациялық кластерлер құру арқылы бизнеске ҒЗТКЖ-ға қатысуына ынталандыру шаралары енгізілді. Сонымен қатар

ұлттық компаниялардың, даму институттарының және халықаралық ұйымдардың қаражатын тарту жөніндегі жұмыстар жүргізілуде.

3. ҒЖБМ-ның тұрақты түрде төмен қаржыландыруды болдырмау үшін университет ғылымына жеке инвестицияларды ынталандыру жоспарларына қатысты

Университет ғылымын жеке инвестициялар арқылы ынталандыру мақсатында ҒЖБМ «университет – бизнес – мемлекет» әріптестік үлгісін қалыптастыруда. Кәсіпорындардың қатысуымен қолданбалы зерттеулерді бірлесіп қаржыландыру тәжірибесі кеңейтілуде, индустриалды гранттар мен бизнес тарапынан жасалған тапсырыс бойынша зерттеулер енгізілуде. ЖОО-ға стартап компаниялар құруға, шағын инновациялық кәсіпорындар ашуға және коммерциализацияландыру тетіктері арқылы әзірлемелерін нарыққа шығаруға мүмкүндік беріледі. Сондай-ақ ЖОО-ның зерттеулеріне және әзірлемелеріне инвестиция салатын компанияларды салық және реттеу арқылы ынталандыру шаралары, сонымен қатар университеттердің базасында корпоративтік ғылыми зертханаларды дамыту мәселелері пысықталуда.

**Қазақстан Республикасы
Ғылым және жоғары білім министрінің
міндетін атқарушы**

Г. Көбенова

010000, Astana qalasy, Esil aýdany, Mǎngilik El dańǵyly, 8-ú,
“Mınistrlikter úi” ǵımaraty, № 11 kireberis,
тел.: 7 (7172) 742361, факс:
e-mail:

010000, город Астана, Есильский район, проспект Мәңгілік Ел,
дом 8, здание “Дом министерств”, подъезд № 11,
тел.: 7 (7172) 742361, факс:
e-mail:

**Члену фракции «АМАНАТ»
Мажилиса Парламента
Республики Казахстан
Е.Б. Саирову**

*На письмо № ДЗ-119
от 16 апреля 2026 года*

Уважаемый Ерлан Бияхметович!

Министерство науки и высшего образования Республики Казахстан (далее – МНВО) в ответ на Ваш запрос по каждому из поставленных вопросов сообщает следующее.

1. Касательно конкретных шагов, предпринимаемых МНВО для того, чтобы научные исследования в ВУЗах завершались коммерциализацией и получением патентов на изобретения, как в национальном режиме, так и в зарубежных странах

Для обеспечения завершения научных исследований в высших учебных заведениях (далее – ВУЗ) коммерциализацией и получением патентов МНВО реализуется комплекс системных мер.

Так, введены грантовые программы по коммерциализации результатов научной и (или) научно-технической деятельности (далее – РННТД), предусматривающие доведение разработок до стадии внедрения на рынок. На базе ведущих ВУЗов создаются офисы коммерциализации технологий, центры трансфера технологий, бизнес-инкубаторы и научные парки, которые осуществляют следующие функции:

- сопровождение процедур патентования объектов интеллектуальной собственности в национальном режиме (Национальный институт интеллектуальной собственности) и по международным процедурам (Договор о патентной кооперации (РСТ) и Европейская патентная организация (ЕРО));
- оценку технологической зрелости и коммерческого потенциала научных разработок;
- организацию взаимодействия с индустриальными партнёрами и институтами развития;

- поддержку спин-офф компаний и стартапов, создаваемых на основе университетских разработок.

Усилена работа по сопровождению ученых в вопросах патентования, включая регистрацию объектов интеллектуальной собственности в Республике Казахстан и за рубежом.

Кроме того, при конкурсном финансировании учитывается практическая применимость проектов, наличие индустриального партнера и потенциал вывода продукции на рынок.

Вместе с тем, анализ действующей системы поддержки выявил системный пробел.

Так, промежуточная стадия опытно-конструкторских работ (далее – ОКР), включающая разработку конструкторской и технологической документации, изготовление и испытание опытных образцов, в настоящее время не имеет специализированного инструмента финансирования. Действующий конкурс коммерциализации РННТД не охватывает предкоммерческую стадию (TRL 4–7) и не может в полной мере служить инструментом поддержки ОКР ввиду различий в целях, ожидаемых результатах и требованиях к заявителям.

В целях устранения данного пробела МНВО прорабатывает создание специального конкурса грантового финансирования ОКР.

Планируемый конкурс ОКР направлен на решение следующих задач:

- доведение результатов прикладных исследований до уровня технологической готовности (TRL 7–8);
- формирование пула проектов, готовых к участию в конкурсе коммерциализации РННТД;
- обеспечение вертикальной интеграции конкурсных инструментов в единый цикл «от науки к рынку»;
- стимулирование формирования научно-производственных партнерств и кооперации науки с бизнесом на предкоммерческом этапе.

2. Касательно стимулов, предпринимаемых для доведения вложения в научно-исследовательские и опытно-конструкторские разработки (далее – НИОКР) в Республике Казахстан до уровня стран ОЭСР

Для поэтапного увеличения вложений в НИОКР до уровня стран ОЭСР принимаются меры по расширению источников финансирования науки. Ежегодно увеличиваются расходы республиканского бюджета на научные исследования, совершенствуются механизмы программно-целевого и грантового финансирования. Введены меры стимулирования бизнеса к участию в НИОКР через софинансирование проектов, развитие венчурного финансирования, технологических платформ и инновационных кластеров. Дополнительно ведется работа по привлечению средств национальных компаний, институтов развития и международных организаций.

3. Касательно планов МНВО по стимулированию частных инвестиций в университетскую науку для преодоления хронически низкого недофинансирования

Для стимулирования частных инвестиций в университетскую науку МНВО формируется модель партнерства «университет – бизнес – государство». Расширяется практика совместного финансирования прикладных исследований с участием предприятий, внедряются индустриальные гранты и заказные исследования со стороны бизнеса. ВУЗам предоставляется возможность создавать стартап-компании, малые инновационные предприятия и выводить разработки на рынок через механизмы коммерциализации. Также прорабатываются меры налогового и регуляторного стимулирования компаний, инвестирующих в исследования и разработки ВУЗов, а также развитие корпоративных научных лабораторий на базе университетов.

**Исполняющий обязанности министра
науки и высшего образования
Республики Казахстан**

Г. Кобенова

БҰЙРЫҚ

ПРИКАЗ

Астана қаласы

№ _____

город Астана

2026 жылдың 30 сәуірі № 166-ісс

Иссапар туралы

«Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметі туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 38-бабы 1-тармағына және 57-бабына сәйкес Алматы қаласында өтетін «GITEX AI Central Asia Caucasus» форумына қатысу мақсатында 2026 жылғы 3-5 мамыр аралығында Алматы қаласына іссапарға жүремін және осыған орай **БҰЙЫРАМЫН**:

1. 2026 жылғы 4-5 мамыр аралығында Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің міндетін уақытша атқару Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары білім вице-министрі Гулзат Исбасаровна Кобеноваға жүктелсін.

2. Иссапар мерзімі: 3 күн.

3. Экономика және қаржы департаменті іссапар шығыстарын заңнамада белгіленген тәртіппен төлесін:

1) тәулік ақыны өтеу үшін күндер саны – 3 күн;

2) тұрғын үй-жайды жалдау бойынша шығыстарды өтеу үшін күндер саны – 2 күн;

3) Астана қаласы – Алматы қаласы – Астана қаласы бағыттары бойынша әуе көлігімен.

4. Осы бұйрық қол қойылған күнінен бастап күшіне енеді.

Негіздеме: А.С. Рамазанның қызметтік жазбасы.

Министр

С. Нурбек